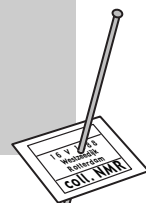

Een oranje waas

JELLE W.F. REUMER

[Column]

Een bekende uitdrukking is 'hij kreeg een rode waas voor zijn ogen'. Deze term wordt gebruikt om aan te geven dat mensen soms dingen doen in een opwelling, in een kort moment van totale verstandsverbijstering, een toestand van ontoerekeningsvatbaarheid. Het toont aan dat er klaarblijkelijk van die momenten zijn waarop de menselijke geest de controle over het lichaam verliest. Een milde vorm van rood is oranje, en ik zou graag een nieuwe uitdrukking aan de Nederlandse taal willen toevoegen: het oranje waas. Wanneer men een oranje waas voor de ogen heeft dan is de koppeling tussen lichaam en geest nog wel aanwezig, maar in een afgezwakte vorm. Er gebeuren geen dingen die later kunnen worden toegeschreven aan een vlaag van ontoerekeningsvatbaarheid, maar er gebeuren wel dingen die niet geheel te verklaren zijn vanuit de aanwezigheid van een rationele psyche. Kort geleden lag er over grote delen van de Nederlandse bevolking een oranje waas.

Honderden cafés, duizenden rijtjeshuizen, tienduizenden automobielen en miljoenen mensen zijn gehuld of verpakt in oranje attributen, parafernalia van onze aanbedding van het ronde leer. Complete discussies op Radio 1 worden aan dit fenomeen gewijd, en afgelopen week hoorde ik een godsdienstsocioloog (een vak waarvan ik het bestaan niet had kunnen vermoeden) een wetenschappelijke beschouwing afsteken over de overeenkomsten tussen de oranjegekte en religie. In beide gevallen wordt aanbeden, ontstaan gemeenschappen van gelijkgestemden, vinden massabijeenkomsten plaats in tempelcomplexen (respectievelijk stadions en kerken of moskeeën) en wordt een gemeenschappelijke identiteit ontleend aan de gezamenlijke voorwerpen van aanbedding. De voetbalgekte komt daarmee in de open-

vallende plaats die is ontstaan door de terugtrekkende religiositeit en de ontkerkelijking. We zijn daarmee aangeland bij één van de diepere aspecten van het menselijk gedrag, namelijk de ontlening van een eigen identiteit aan de aansluiting bij een groter verband: dat was de kerk, dat is nu het Nederlands elftal.

So far, so good. Zelf heb ik geen behoefte om mijn auto te versieren met een oranje antenneballetje, maar als anderen dat wél doen lig ik daar niet van wakker, netzomin als het mij onaangenaam treft dat anderen terkerke gaan. Het wordt echter anders wanneer onze beroepsgroep verschijnselen van het oranje waas gaat vertonen. De professionaliteit van de musea in Rotterdam dwingt kennelijk tot een volgzzaamheid op dit vlak die mijn pet te boven gaat. Ik geloof dat het Natuurmuseum het enige museum in wijde omtrek is dat níet aan voetballen doet. Verder zie ik alleen maar oranje om me heen bij een tour langs de Rotterdamse musea. Voetbal en Kunst in de Kunsthal, stadionarchitectuur in het NAI, het beeld 'de voetballer' van Chabot in - u raadt het al - het Chabot Museum, stripverhalen van Kick Wilstra in het Nationaal Schoolmuseum, ga zo maar door. Je telt dus als museum pas mee als je meevoetbalt. Ook de museumidentiteit moet worden ontleend aan het grotere verband der oranje-aanbedding.

Het treft mij onaangenaam, dit verschijnsel. Bovendien staat het niet op zichzelf. Net hiervoor was er de Japan-rage. Dat kwam doordat het dit jaar 400 jaar geleden was dat een stelletje stinkende, ongewassen en gescheurbuikte Hollandse zeebonken aandreef op de kust van Japan, om er voorlopig niet meer te vertrekken. Of het toeval is dat dit samenviel met de enorme belangstelling voor de Japanse sushi-cuisine weet ik niet, maar veel musea 'deden' aan Japan.

(Voor de goede orde: ik eet géén Japans, mij krijgt u niet uit bed voor een stukje rauwe vis gehuld in rijstmet-behangplak, opgerold in een verdroogd velletje oude krant, waarvoor bij de vishandel al gauw f3,95 per stukje wordt betaald.) Toen ik onlangs de opening bijwoonde van een Japan-tentoonstelling hier ter stede, vroeg een medewerker van het betreffende museum of het Natuurmuseum óók aan Japan deed. 'Neen', antwoordde ik, 'waarom zouden we?' 'Omdat er geld voor is!' 'Oh'. 'Ja, je had geld kunnen krijgen om iets aan Japan te doen'. 'Maar we hebben niets met Japan'. 'Wat jammer nou', en mijn collega nam weer een hapje dode vis in plakrijst met oude krant.

Het Natuurmuseum heeft niets met Japan. We hebben vrijwel geen enkel natuurhistorisch voorwerp uit dat land in de collectie, alleen in de bibliotheek ontvangen we in ruil voor de toezending van DeïnseA een aantal Japanse museumtijdschriften, die uiteraard in het Japans zijn gedrukt. Leuk, maar geen reden om 'aan Japan te doen'. En alleen omdat 'iemand' er geld voor over heeft is al helemaal geen reden. Het doet mij denken aan Ethiopië ten tijde van keizer Haile Selassie, die af en toe een rijtoer maakte per koets en dan muntjes rondstrooide. De arme bevolking stortte zich er gretig op in de hoop een grijpstuiver te kunnen oprapen, zeer tot vermaak van de monarch. Het Natuurmuseum is geen Ethiopische arme, ook al zou wat meer budget geen kwaad kunnen. Het Natuurmuseum heeft ook niets met voetbal, we kijken hoogstens met gepaste afgunst naar de vele miljoenen die eraan worden uitgegeven.

We hebben nu wel een mooie kans gemist: een vlindertentoonstelling over onze oranjepijpen en een kleine expositie over de biologie van de sinaasappel. Volgende keer beter.[]